

Hr Erkki Keldo
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Teie 21.06.2024 nr 2-2/1724-1

Meie 05.08.2024 nr 1-11/24/6659

Avaliku teabe seaduse ja keeleseaduse muutmise eelnõu
kohta arvamuse avaldamine

Austatud minister

Eesti Töötukassa on avaliku teabe seaduse ja keeleseaduse muutmise eelnõu ja seletuskirja kohta järgmised tähelepanekud ja ettepanekud:

1) Eelnõu § 1 punkti 2 kohaselt võib aru saada, et andmeedastuse nõusoleku süsteemi kasutamine on kohustuslik kõigi riigi ja kohaliku omavalitsuse andmekogude pidamisel. Seletuskirja kohaselt on andmeedastuse nõusoleku süsteemiga liitumine vabatahtlik ja süsteemi kasutuselevõtt tuleb ette näha eriseaduses. Palume selgelt ja üheselt mõistetavalt sätestada ja seletuskirjas selgitada, mis juhtudel nimetatud süsteemiga liidestumine on kohustuslik. Juhul, kui süsteemiga liitumine nõuab selle ettenägemist eriseaduses, siis palume eelnõu täiendada vastavalt.

Juhul, kui andmeedastuse nõusoleku süsteemiga liitumine on kohustuslik, siis tuleks eelnõus reguleerida erisus, mis võimaldaks nõusoleku süsteemiga liitumata edasi kasutada juba kasutuses olevaid nõusolekute andmise infosüsteeme. Näiteks töötleb töötukassa isiku nõusolekul isikuandmeid 01.07.2016 jõustunud töövõimetoetuse seaduse § 6 lg 1 alusel, mille kohaselt annab isik töövõime hindamise taotluse esitamisel nõusoleku töövõime hindamisel tema kohta tervise infosüsteemis olevate andmete kasutamiseks. Seaduse rakendamiseks on töötukassas arendatud ja alates 01.06.2017 rakendatud taotluste menetlemise infosüsteem, milles muuhulgas toimub ka isiku nõusoleku andmine ja andmevahetus tervise infosüsteemiga. Selle asemel andmeedastuse nõusoleku süsteemi kasutamine nõuaks uusi IT arendusi ja kulusid.

2) Eelnõust ei nähtu, kas andmekogudele jääb ka mingi õiguslik võimalus andmete edastamisest keeldumiseks. Näiteks kui andmekogu vastutaval töötlejal ei ole ressursi sellise andmevahetuse loomiseks või kui andmete edastamine ei ole põhjendatud. Vastava õiguse reguleerimine rakendusaktis ei ole piisav, vaid peaks tulenema seadusest. Palume eelnõusse lisada säte, mille alusel oleks andmekogu vastutaval töötlejal õigus keelduda vastava võime loomisest, muuhulgas juhul, kui see takistab avalike ülesannete täitmist või on ebaproportsionaalselt kulukas või kui andmete edastamine ei ole põhjendatud.

3) Eelnõust ja seletuskirjast ei selgu, miks ja mis juhtudel on vajalik andmeedastuse nõusoleku süsteemi kasutuselevõtmine asutustevahelises andmevahetuses. Üldjuhul töötleb avaliku sektori asutus isikuandmeid oma seadusjärgse kohustuse täitmiseks, avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või avaliku võimu teostamiseks, mitte andmesubjekti nõusoleku alusel. IKÜM art 20 lg 3 kohaselt ei kohaldata andmete ülekandmise õigust andmete töötlemise suhtes, mis on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või avaliku

võimu teostamiseks. Palume eelnõu ja seletuskirja vastavalt täpsustada, et selgelt välja tuleks, mis juhtudel tuleb andmeedastuse nõusoleku süsteemi kasutada asutustevahelises andmevahetuses.

4) Eelnõus ja seletuskirjas vajaks täpsustamist, kes hindab andmeid pärija eraettevõtte IT pädevust nii x-teega liitumise pädevuse, andmete säilitamise turvalisuse kui andmekaitse nõuete järgimise osas. Töötukassa hinnangul võiks see toimuda keskselt, näiteks RIA poolt, et oleks tagatud nõuete ühesugune rakendamine ning kontroll nõuete täitmise ja meetmete rakendamise üle.

5) Seletuskirja kohaselt ei ole andmeedastuse nõusoleku süsteemi kasutusele võtmisega seotud infosüsteemide arendamise, lepingute sõlmimise ja taotluste lahendamise seotud tegevused kulu- ega ajamahukad. Töötukassa hinnangul toob see siiski kaasa arvestatava kulude suurenemise nii infosüsteemide arendamise ja testimise, kui ka taotluste lahendamise, põhjendatuse kontrollimise ning lepingute sõlmimise ja korrektse täitmise jälgimisega seoses. Samuti suureneksid kulud teenuse toimimise tagamisele ja klientide nõustamisele seoses nõusolekute andmise ja tagasivõtmisega. Kuna andmekogu vastutava töötleja IT arenduste ja personaliga seotud kulud suurenevad oluliselt, palume seletuskirja vastavalt täiendada.

6) Eelnõu on kavandatud jõustuma üldises korras. Juhul, kui andmeedastuse nõusoleku süsteemi kasutamine on kohustuslik, siis tuleks eelnõus ette näha üleminekuaeg, mis võimaldaks infosüsteemide arendusteks ja personalikuludeks vahendeid planeerida ning rakendamiseks vajalikud ettevalmistused teha.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Meelis Paavel
juhatuse esimees

Sirlis Sõmer-Kull

Sirlis.Somer-Kull@tootukassa.ee

Brit Rammul

Brit.Rammul@tootukassa.ee

Indrek Mõttus

Indrek.Mottus@tootukassa.ee

Ira Songisepp

ira.songisepp@tootukassa.ee